

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 339.564:338.43:63(477)

Експортний потенціал сільськогосподарської продукції України

Батракова Т.І.кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та кредиту
Запорізького національного університету**Басова Д.О.**студентка
Запорізького національного університету

У статті аналізуються товарна та географічна структури експорту продукції АПК з України. Розглянуто основні напрямки експорту сировинних ресурсів та готової продукції по країнах світу. Проаналізовано структуру експорту продукції рослинництва та тваринництва. Порівняно експорт товарів по регіонах України на протязі останніх трьох років. Виявлено ТОП-10 найбільших країн-партнерів в експорті товарів з України.

Ключові слова: експорт, структура, сільськогосподарська продукція, товари, частка.

Батракова Т.И., Басова Д.А. ЭКСПОРТНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ УКРАИНЫ

В статье анализируются товарная и географическая структуры экспорта продукции АПК из Украины. Рассмотрены основные направления экспорта сырьевых ресурсов и готовой продукции по странам мира. Проанализирована структура экспорта продукции растениеводства и животноводства. Сравнен экспорт товаров по регионам Украины на протяжении последних трех лет. Виявлено ТОП-10 крупнейших стран-партнеров в экспорте товаров из Украины.

Ключевые слова: экспорт, структура, сельскохозяйственная продукция, товары, доля.

Batrakova T.I., Basova D.O. EXPORT POTENTIAL AGRICULTURAL PRODUCTS OF UKRAINE

This article analyzes the commodity and geographical structure of exports of agricultural products from Ukraine. The main directions of export of raw material and finished products in the countries of the world. The structure of exports of crop and livestock production. Comparatively exports of goods from region Ukraine for the past three years. Revealed the top 10 largest partner countries in the export of goods from Ukraine.

Keywords: export, structure, agricultural production, goods, share.

Постановка проблеми у загальному вигляді. АПК є важливим сектором економіки України, де зосереджена майже третина основних виробничих фондів України, працює четверта частина населення, зайнятого у народному господарстві, виробляються понад 20% ВВП та третина національного доходу, формується 70% роздрібного товарообігу та зосереджена найбільша кількість нерозв'язаних економічних проблем, у тому числі процеси впровадження інноваційної та інвестиційної діяльності в АПК. Це дає Україні змогу відкрити нові перспективи для експорту, підвищити свої позиції на світовому ринку сільськогосподарської продукції і зробити вагомий внесок у подолання

світової продовольчої кризи. Це є доволі актуально, оскільки формування потужного експорту є основою розвитку національної економіки, підвищення її міжнародної конкурентоспроможності та гарантією інтеграції економіки України у світовий економічний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем формування та функціонування експортного потенціалу сільськогосподарської продукції присвячено праці багатьох учених, зокрема: Андрійчука В.Г., Бойка С.М., Власова В.І., Гайдучького А.П., Губенка В.І., Кваші С.М., Саблука П.Т., Салькової І.Ю., Худолій Л.М., Шпичака О.М., Юхновського О.І. та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – проведення структурного аналізу експорту продукції АПК з України. Виходячи з мети, у роботі поставлені такі завдання: дослідити товарну та географічну структуру експорту продукції АПК з України; розглянути основні напрямки експорту сировинних ресурсів та готової продукції по країнах світу; проаналізувати структуру експорту продукції рослинництва та тваринництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальний обсяг експорту товарів по регіонах України за 2014 р. становить 11 520 850,7 тис. дол. США, за 2015 р. – 9 736 654,2 тис. дол. США, за дев'ять місяців 2016 р. – 6 967 612,6 тис. дол. США [1–3] (рис. 1).

За шість місяців 2016 р. експорт товарів порівняно з аналогічним періодом 2015 р. скоротився на 10,7% і становив 16,6 млрд. дол. США.

Україна має високий природно-ресурсний потенціал, унікальні можливості для розвитку аграрної галузі, але при цьому слабо механізоване і технологічно відстале сільське господарство, тому необхідно якнайшвидше скористатися всіма перевагами, щоб зайняти провідне місце на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

У структурі експорту товарів найбільшу частку становили продукція АПК та харчової промисловості (41,3%), продукція металургії (22,8%) та машинобудування (12,2%) (рис. 2). Обсяг експорту продукції АПК та харчової промисловості становив

5 657 млн. дол. США (+3%), металургії – 3 124,9 млн. дол. США (-26,2%) та машинобудування – 1 666,4 млн. дол. США (-10,5%) [4].

У континентальному розрізі динаміка експорту виглядає так: 40,1% припадає на Європу (5 485,5 млн. дол. США), 32,3% – на Азію (4 428,4 млн. дол. США), 15% припадає на країни СНД (2 060,3 млн. дол. США), 10,6% – на Африку (1 453,3 млн. дол. США), 1,7% та 0,03% припадає на Америку (226,3 млн. дол. США) та Австралію й Океанію (4,4 млн. дол. США) відповідно (рис. 3) [4].

Серед найбільших країн-партнерів в експорті товарів з України – Європейський Союз, Росія, Китай, Єгипет, Туреччина та Індія (рис. 4). За шість місяців 2016 р. обсяг експорту до ЄС та Єгипту зріс на (231,2 млн. дол. США) та (23,3 млн. дол. США) відповідно [4].

Загальний обсяг експорту української продукції тваринного походження за дев'ять місяців 2016 р. становить 540 901,9 тис. дол. США, а в 2015 р. за аналогічний період – 593 107,5 тис. дол. США. Тобто в 2016 р. спостерігається зменшення обсягу експорту на 52 205,6 тис. дол. США. Найбільша частка припадає на м'ясо та їстівні субпродукти – 27 084,4 тис. дол. США (52%) та молоко, молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед – 230 818,8 тис. дол. США (45%) (рис. 5) [5].

Загальний обсяг експорту української продукції рослинного походження за дев'ять місяців 2016 р. становить 5 505 677,8 тис. дол. США, а за аналогічний період 2015 р. – 5 574 150,4 тис. дол. США, тобто в 2016 р. спостерігається зменшення

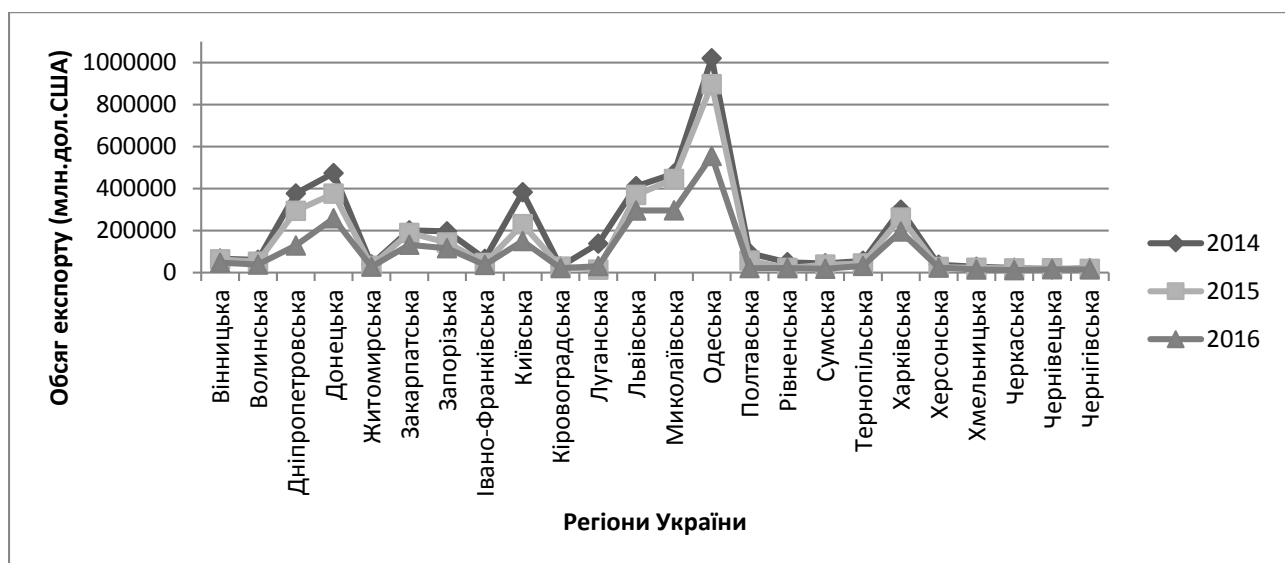

Рис. 1. Порівняння експорту товарів по регіонах України протягом останніх трьох років

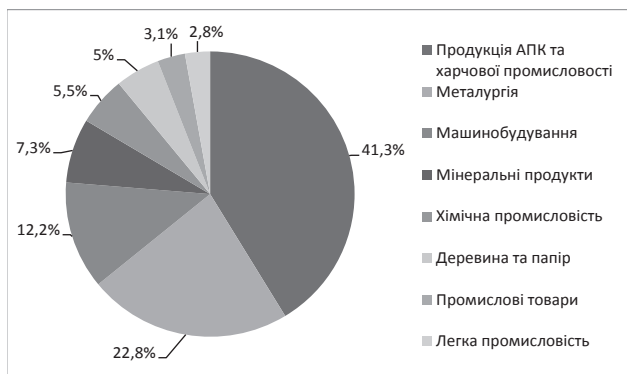

Рис. 2. Структура експорту товарів з України за шість місяців 2016 р.

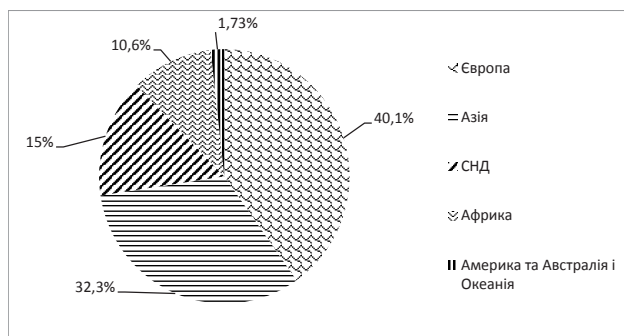

Рис. 3. Динаміка експорту товарів з України в континентальному розрізі за шість місяців 2016 р.

обсягу експорту на 68 472,6 тис. дол. США. Найбільша частка припадає на зернові культури – 4 233 196,3 тис. дол. США (77%) та на насіння і плоди олійних рослин – 910 169,8 тис. дол. США (17%). Частка кожного виду продукції рослинництва в загальному обсязі експорту рослинницької продукції відображена на рис. 6 [5].

Протягом шести місяців 2016 р. експорт пшениці збільшився на 294,6 млн. дол. США, олії соняшникової – на 272,9 млн. дол. США, м'яса – на 21,4 млн. дол. США, насіння соняшнику – на 13,7 млн. дол. США, овочей – на 13,4 млн. дол. США (рис. 7) [4].

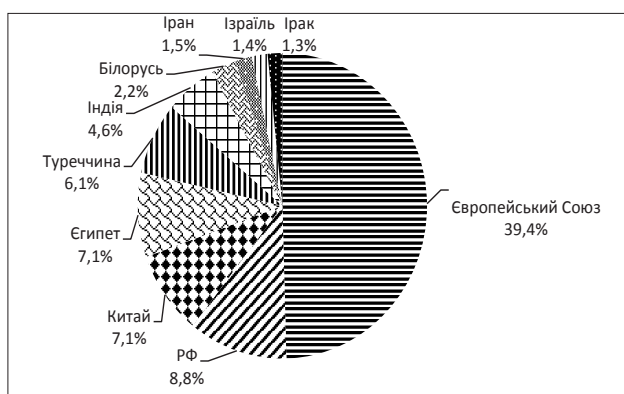

Рис. 4. ТОП-10 найбільших країн-партнерів в експорті товарів з України

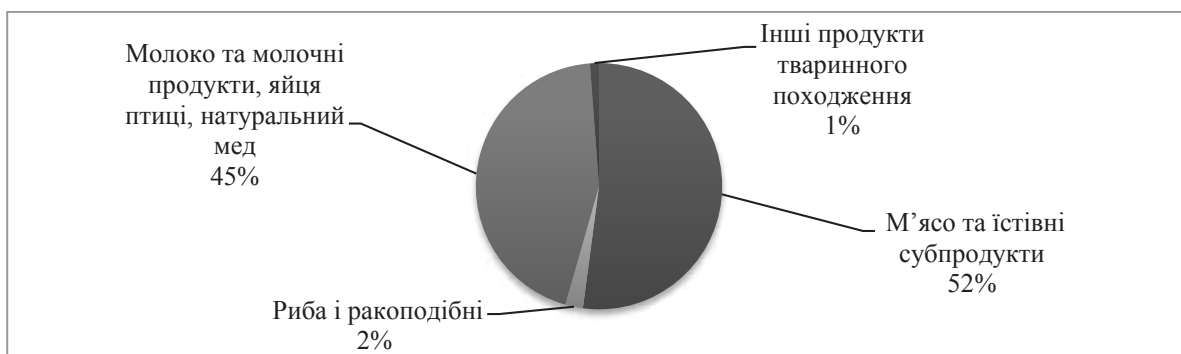

Рис. 5. Структура експорту української продукції тваринництва, %

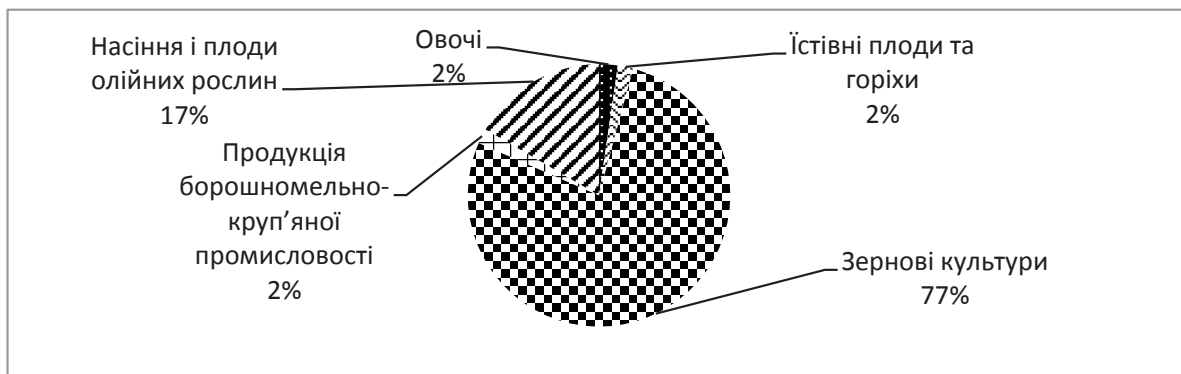

Рис. 6. Структура експорту української продукції рослинництва, %

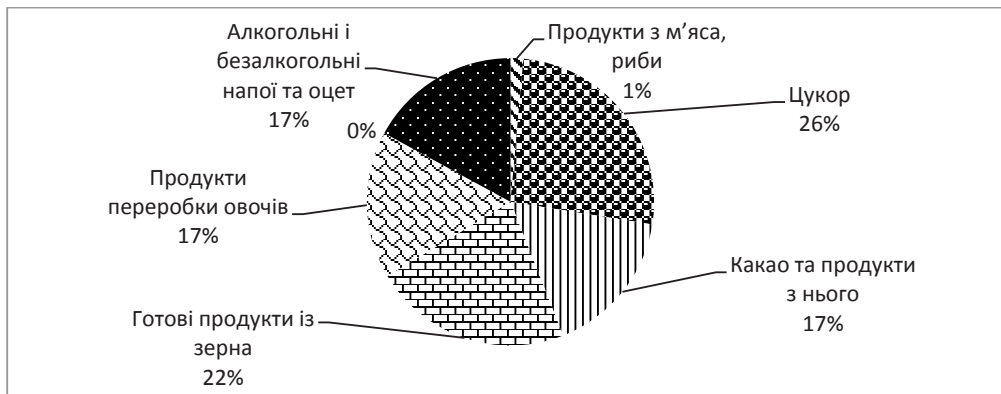

Рис. 8. Структура експорту українських готових харчових продуктів, %

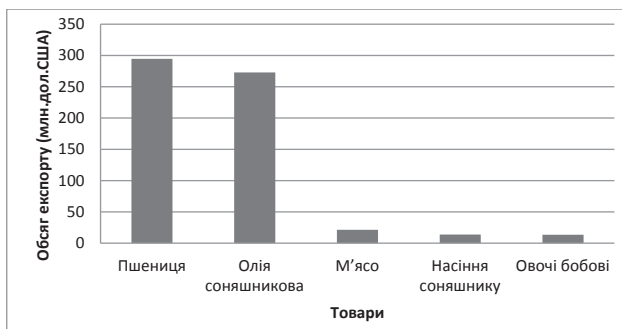

Рис. 7. Товари, експорт яких збільшився за шість місяців 2016 р.

Загальний обсяг експорту готових харчових продуктів за дев'ять місяців 2016 р. становить 1 615 079,8 тис. дол. США, а в 2015 р. – 1 766 317,2 тис. дол. США, тобто в 2016 р. спостерігається зменшення обсягу експорту на 151 237,4 тис. дол. США. Найбільша частка припадає на цукор – 167 768,5 тис. дол. США (26%) та на готові продукти із зерна – 143 615 тис. дол. США (22%) (рис. 8) [5].

Висновки з цього дослідження. Агропромисловий комплекс має значний потенціал подальшого зростання, однак не вирішені системні дисбаланси стримують його розвиток. Водночас у результаті бурхливого зростання внутрішнього і зовнішнього попиту на аграрну

продукцію в Україні сформувався досить потужний агропромисловий комплекс, завдяки чому країна посідає чільні місця за частками експорту на світових ринках. Слід зазначити, що українські корпорації також представлені у світових рейтингах виробників та постачальників аграрної продукції. Останніми роками найпотужнішими учасниками аграрного ринку є агрохолдинги «Кернел Груп», «Нібулон» та «Державна продовольчо-зернова корпорація України».

Отже, диверсифікація і нарощування експорту української сільськогосподарської продукції є реальними до виконання завданнями. Неймовірно перспективне виробництво продукції з високою часткою доданої вартості. Згідно з проведеним аналізом, основними експортними продуктами є зернові та олійні культури, однак понад 200 українських підприємств у 2015 р. збільшили об'єми експорту до країн – членів ЄС м'яса птиці та м'ясних продуктів із неї, почали експортувати яйця, рибу, мед, пух, корми для непродуктивних тварин, інші субпродукти тощо. Все це доводить, що українські товаровиробники можуть бути не лише постачальниками сировини на світовий ринок, а й цілком можуть шукати свій шлях у виробництві готової продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Обсяги експорту послуг за регіонами у 2014 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/zd/oep/oep_u/oep04_14.html.
2. Обсяги експорту послуг за регіонами у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/zd/oep/oep_u/oep05_15.html.
3. Обсяги експорту послуг за регіонами за 9 місяців 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/oep/oep_u/oep03_16_u.html.
4. Експорт товарів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=e8460cb7-8955-490d-ae63-4b4a9ef9bb8b>.
5. Товарна структура зовнішньої торгівлі за 9 місяців 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.